

kov. Saj se mora tisti, ki se s tem ukvarja, če uporablja tudi tiso, s tem hvaliti in mora to pri prodaji svojih izdelkov glasno poudarjati. Drugače bi se ves trud s pridobivanjem tega lesa ne izplačal. In upajmo, da bo tisti, ki bi kaj izvedel, tudi nekaj ukrenil, kar bi pripomoglo, da tise ne bodo več umirale.

Sicer pa: kdo ve, ali se ta les sploh uporablja v Sloveniji.

Zaenkrat lahko samo s strahom gledamo in čakamo, kdaj bo izgnila naslednja tisa. Ali bo edino, kar nam bo še ostalo, žalovanje in zavest, da smo nekaj imeli in napravili? Pa naj ostane to vsaj zabeleženo!

OB ALJAŽEVEM STOLPU JE ČISTO PRAVA MIZICA, NA KATERI OBISKOVALCI ŽIGOSAJO SVOJE DOKUMENTE

TRIGLAV BREZ STAREGA ŠTEDILNIKA

MARJAN RAZTRESEN

Od začetka letošnjega julija na najvišji točki države, na vrhu Triglava, ob Aljaževem stolpu ni več starega štedilnika, na katerem so si častilci triglave gore odtiskovali tako zelene žige v svoje odtlej še dragocenejše planinske dokumente.

Zavarovalnica Triglav, ki je pred časom prevzela pokroviteljstvo nad vrhom gore, po kateri se imenuje, in nad domom pod to goro, ki tudi nosi triglavsko ime, je lani obiskovalcem Triglavskega pogorja na vrhu Kredarice podarila razgledno mizo z vgraviranimi imeni in smermi najmarkantnejših gora, ki jih je videti od tod, letos pa lično mizico na vrhu Triglava, v kateri sta varno spravljena žig in vpisna knjiga. Stari, dobri štedilnik je julija helikopter odpeljal na Kredarico, na vrhu gore pa so trdno zabetonirali novo, pravo mizico. Za stari štedilnik se še ne ve, kako bo končal: če ga ne bi hoteli imeti v planinskem muzeju v Mojstrani, ga je pripravljena shraniti Zavarovalnica Triglav, saj gre na koncu koncev za zanimiv predmet iz slovenske planinske zgodovine, ki ga je v več kot pol stoletja na »gori vseh slovenskih gorá« videlo ogromno planincev.

Več kot 70 kilogramov težak štedilnik, ki so mu na grelno ploščo položili le kovinsko ploščo in pozneje pritrdili še skrinjico za vpisno knjigo in žig, so k Aljaževemu stolpu prinesli pred dobrimi 50 leti. **Janko Rekar**, dolgoletni oskrbnik Triglavskega doma na Kredarici, nam je dejal, da ga je, kolikor ve, iz Mojstrane prinesel neki **Jozl**, nosač, ki si je s tem dejanjem za dolgo časa ali celo do svoje smrti pridobil občudovanje sokrajanov in številnih drugih planincev.

Toda ali je logično, da bi iz doline nosili tako visoko tako težak štedilnik, ki naj bi služil za mizico? Ali v dolini ne bi raje izdelali mnogo lažje kovinske mizice, ki bi jo z manj truda prinesli na vrh gore? Zato je verjetneje, da je štedilnik odslužil v stari koči na Kredarici, varčni gorenjski planinci pa ga niso zavrgli, ampak so ga sklenili uporabiti za podlago vpisovalcem in štempljalcem pri Aljaževem stolpu.

Ali je bilo v resnici tako, smo vprašali »triglavskega župnika« **Franceta Urbanijo** z Dovjega, sedanjega dušnega pastirja in enako velikega občudovalca Triglava, kot je bil njegov davni predhodnik v istem župnišču **Jakob Aljaž**. Pa nam ni znal odgovoriti na to vprašanje in nas je napotil na nekatere druge naslove.

Vrh Triglava z novo pridobitvijo — čisto pravo mizico za žige in žigosanje.

Stari štedilnik je zdaj ob helikopterskem vzletišču pri domu na Kredarici.

Foto: Joco Žnidaršič

Po naključju smo tako zvedeli, da naj bi bil to celo prvi štedilnik, ki je kdaj stal v Triglavskem domu na Kredarici in je še »videl« tudi staro kapelico ob majhni planinski koči. Ta pomemben del kuhinjskega inventarja naj bi izdelali v ključavničarski delavnici **Sartori** v Radovljici, kjer sta bila med drugimi pomočnika **Albert Papler**, oče znanega ljubljanskega profesorja slovenščine in humorista **Alberta Paplerja**, in njegov prijatelj **Karel Engelman**. Profesor Papler je kdo ve kolikokrat z odprtimi usti poslušal svojega očeta, kako se je trojica močnih Sartorijevih pomočnikov trudila, da je na Kredarico spravila težak štedilnik, »od katerega so bile še najtežje in najbolj nerodne rinke«, kot nikoli ni pozabil povedati.

Ni znano, ali so trije fantje nosili okoli 70 kilogramov težko železno pošast izmenoma ali je bil štedilnik v treh kosih, ki so jih v planinski koči potem sestavili. Nemara je iz doline »prišel« v resnici v najmanj treh kosih, kajti še zdaj so dobro vidni neti, kot pravi Janko Rekar.

Če gre v resnici za težak delček slovenske planinske zgodovine, bi bila škoda, če bi stari, dobri štedilnik z vrha Triglava končal med starim železom. Pa saj ne bo; nemara ga bodo lahko še pozni rodovi občudovali v slovenskem planinskem muzeju ob cesti iz Mojstrane v alpsko dolino Vrata, če bo ta muzej tam kdaj stal, in se čudili planinskim zanesenjakom, ki so bili takšno pošast pripravljeni prinesiti tako visoko v gore.

NARAVOSLOVNA UČNA POT V DOLINO POD TRIGLAVOM

V VRATA NEKOLIKO DRUGAČE

MARTIN ŠOLAR

Gozdovi pod našimi najvišjimi gorami so si že nadeli jesensko oblačilo. V najlepših barvah se nam kažejo zelena smreka, zlato oranžni macesen in škrlatno rdeča bukev. Je topel, lep dan, poletne vročine s soparno tančico ni več. Zaradi včerajšnje nevihte je današnja vidljivost naravnost neverjetna. Zdi se mi, da vidim vsak kamen tam visoko pod Kukovo špico. Z otroki gremo v Vrata. Lep dan je zvalil v naravo kar precej ljudi.

Takoj za Mojstrano v smeri proti Vratom je urejeno veliko parkirišče. Tu je vstop v Triglavski narodni park. Avto pustimo na parkirišču, saj je javni promet v dolino Vrat prek sezone in ob koncih tedna omejen. Le v zgodnjih jutranjih urah je možno z osebnim avtomobilom v Vrata. Vozniki plačajo uporabo ceste na povratku. Imamo možnost prevoza z majhnim avtobusom, ki ga organizira domača razvojna zadruga ter daje kruh nekaj mladim ljudem. Ob plačilu res nizke parkirnine nas lična zgibanka povabi na obisk naravoslovne učne poti Vrata, ki jo bomo seveda obiskali peš. Ob

parkirišču je tudi taborni prostor za vzgojno izobraževalne akcije planincev, ki sta ga skupaj uredila Triglavski narodni park in Planinska zveza Slovenije. V majhnem stilnem objektu si lahko ogledamo zanimivo informacijsko točko TNP. Tu lahko najamemo tudi gorskega ali parkovnega vodnika, ki nas bo varno in z znanjem spremljal v gore.

ZA OSEBNE AVTOMOBILE ZAPRTA CESTA

Cesto zapustimo malo za Rosom, kjer se prek Bistrice odcepi kolovoz pod Tičo peč. Pred leti je bil na tem območju priljubljen neurejen prostor za piknikarje. Zdaj tega ni več in uživamo lahko v vonju vrb ob vodi, duh po čevapčicah je hvalabogu izginil. Malo pod Kočo pri Peričniku nas informacijski steberček usmeri prek lesenega mostička na drugi breg Bistrice in h Koči pri Peričniku. Mostiček je pred leti ob izdatni pomoči Triglavskega narodnega parka obnovilo domače turistično društvo. Nasproti koč nad cesto je urejeno počivališče. Med počitkom nas ogovori nadzornik parka. Opozori nas na mokro pot k slapu in želi srečno pot. 381